

**ACADEMIA
HISPANO-FRANCESA**

AVENIDA DE LA PUERTA DEL ÁNGEL, 23
(ESQUINA A LA CALLE DE SANTA ANA)

TELÉFONO 11723

BARCELONA

**CULTURA GENERAL
COMERCIO - IDIOMAS**

APUNTES

DE

Cataluña
José María Llop

del hi ha ordie ~~en~~ tots els ordres.

124.

Dimarts, dia 23 de febrer del 1937.

Es diaris porten que a Madrid hi ha pagut el combat seri més gran del món plus ara: cent-vuit avions en lluita alhora. Diu també que dels feixistes n'han caigut set i de nostres tres.

També porten els periòdics que Oviedo torna a ésser la meitat nostra. Totes vegades havien arribat els lleials a la ciutat però desafortunadament tingueren que recular. Desitjaria moltíssim que aquesta vegada la reculada sigui d'ells i que Oviedo, una altra ciutat nostra sigui el que odque' ésser en octubre del 1934: noja.

Dimecres, dia 24.

Repeteixo que la caiguda de Palaga enloc de feul-re decaure sus ha fet reaccionar de manera atunible a Bo.

A Barcelona s'ha transformat en un denig frenètic de formar ràpidament l'Exèrcit Popular i diuen els diaris que dimecres passat més de quinze mil homes feren l'instrucció

militar per les Rambles i Plaza de Catalunya. Després anava a la Generalitat a parlar al President lluy adherí.

El del diumenge continueu cada dia: Quan els barcelonins plaquen de les fàbriques i oficines fan a fer l'instrucció. Els obrers de la General Motors foren els primers en manifestar-se a favor del comandament únic i de l'Exèrcit i ara ja els segueix tot Catalunya.

amb un poble així no es pot perdre la guerra!

Dijous, dia 25

He anat a Alumniente i he vist gairebé tots els companys de la Brigada que jo pertanyia.

Al vespre hi ha hagut reunió de l'Àrea de Partit, a la qual hi ha comparegut per primera vegada el company ^{Al} Tost i que per cert ha fet un mal paper que ni el capità més únic tot el seu objecte, de tenir vergonya, d'el. rehabilitaria o marxaria.

No fa res en tot el dia i després d'haver-se preparat i acceptat el nou estatut guàrdia de nit els molats, ell s'ha anat retiradament i total

per tocar-li quatre bars cada tres dies.

Quedo aquesta prova de veïst que no és un convençent del Partit, sinó que s'hi ha posat per bona manera d'insensibilitat o potser per no tenir millor les seves necessitats personals.

Homeno així no sonarem un partit.

Mencys mal que de tant en tant becanissen expressions sorreries amb la simpàtica Lleïra.

Siracusa, dia 26

En Brunon, el farmacèutic de l'Hospital, sembla a vegades, que em mira un ric esclament per què compateritgo força amb la Lleïra, sobretot a les menyades, al costat de la qual hi menyo des de que sóc ací.

Altré li vaig dir a ella, a propòsit d'un reunió que i se'n va fer un tip de riure, perquè jo li vaig dir que no m'agradava fer coses a ningú i menys a ella si vertaderament sentia algun sentiment per l'apotecari.

Aquel riure tan graciós em va ploure al demuntar-me tota relació sentimental; no obstant, a mi m'havia semblat veure qualsem entre ells dos.

A més em sembla veure també qualsem més enllà del

camp feixista del qual ja s'és evadida. Ella ha ^{segut tota} ~~segut~~ ^{l'opinió} ~~l'opinió~~ ^{d'apoderat} ~~d'apoderat~~.
Arenu m'ha manifestat el seu desig d'apoderar-se

dre el català i sol·licita la meua ajuda. Per
Beu a gust m'he prestat a encunyar-li per-
què m'ha plaquí el seu desig, car a més d'això
ha demostrat d'altres vegades sentir una gran
simpatia per Catalunya.

Si ja m'hegués de casar amb una dona
no catalana, desitjaria moltíssim que estés
predispesada a comprendre la meua pàtria i
a estenar-la com aqueta ho sabria fer.

Per la premsa m'astobento que a Barcelona
continua vivint l'entusiasme per la creació
de l'Exèrcit Popular. Altres volien les dones
les que es manifestaren per l'Exèrcit. Entre
moltes parelles que portaven n'hi havia una de
molt significativa que deia: «Les dones catala-
nes no heu parit mai covards; que vingui
quanqui al seu lloc».

Això és valentia heroica de dona.

En ordre internacional s'ha donat una gran
baptada diplomàtica a Itàlia, ja que Anglaterra
no l'ha reconegut com a mestressa d'Etiòpia i
per tant ha convidat al Negus a les festes de
coronació del rei Jordi V.

Dissabte, dia 27.

Avui heu marxat de l'Hospital l'ambulància n: 15 amb els companys responsables d'ella, Leal, Tiot i David.

Tots tres són xicots, si bé ^{en} Leal és un company admirable i d'un caràcter molt pràctic; en Tiot, superficialment bona persona, més a fons ja no és igual, i en David, és francès; té una experiència estranya però en Leal m'ha assegurat que és una bona persona íntegra. No l'heu encara estudiat.

Sincerament pel que m'ha sobrat més greu la partida de l'estat per en Leal.

No quareixo pas de usar tots mots en català a la mainada. No sé si és que em figuro que estic en una ^{escola} catalana o és que l'esperit o la ment parla dintre meu sense consultar els cervells els quals té la missió de prevenir que tingui de substituir la meua llengua per la castellana.

Volia fer una vetllada disertista parlant i traduint-li extractes a la simpàtica Lluïsa i resulta que avui té que se'n va el que té! Té una cosa que jo no se'n va: una cosa de cap, dir...

Dimenge, dia 25 f.

Duprés d'emergar ben parlat una llarga estona amb un Felix, un sanitari que està provisionalment a l'Hospital. En la nostra plàtica, per cert molt senca i interessant, ben convergent gairebé en tots els problemes polítics i socials que planteja la guerra en referència a Catalunya i Espanya així com els temors que reporta pels nostres destins nacionals la no possible comprensió del problema de les nacionalitats dins de la flèria nova, car seria dolerós que finalida la lluita contra el feixisme haguessim de continuar la lluita contra la incomprensió.

Nosaltres, els catalans, ens diem nacionalistes i volem ésser independents dins de casa nostra, però aquest àbel nostre gairebé és gicstís de dret, puix que jo mateix he estat separatista fins al 19 de juliol, perquè estava convenent per un règim centrista i burgès no era capaç de comprendre el nostre cas. Mes amb règim proletari i amb una constitució com la de la U. R. S. S., (sic espanyolista o millor dit ibèric), ja que si la Unió ens reconeix el dret de pagar disposar dels nostres destins lliurement i a nos ens garan.

titza la lliure separació en qualquers ipòca
 de l'esmentada Unió, llavors ja no tenim cap
 necessitat de separar-nos d'Espanya i junt amb
 ella podem ^{continuar} la lluita contra als que volen im-
 posar o mantenir el capitalisme carcerant.

Per la tarda se parlat una estona amb
 l'Abadía, que és el company que junt amb
 Felera m'ajuden ací la C'Escola. És força
 instruit i ben veïat, i sembla a primera vista
 un bon antifeixista; no obstant el seu
 pare no ho era pas però que va morir
 per ésser feixista, si bé sembla que fou més víctima personal.

Un altre no coneixi el fill i admet co-
 rrentment, sembla que a desgrat del pare d'ell
 dignin de dir ^{que era socialista} dit; el treball familiar
 per la separació del pare, un bon lluitador
 o almenys partidari de la lluita contra
 el feixisme. I si així no fos, si tot
 el que apareixia fos feixisme, seria un
 debilitatíssim fingidor; un no menys
 feixista superior al Secretari General
 de la Caixa, cos que aquell fingiria.

Dilluns, dia 1er de març.

me principi de més terrible. Molt vent i neu. Ohir em vaig posar d'estiu i l'he ben errada.

He ordenat una comanda de material enolat que va arribar ahir. Amb la segona que tinc demanada tindrè completament tot el que pugui necessitar de tot puant en una enola que encara pot necessitar-se.

Aquest material és costejat per la Divisió Carles Marx i es dona als alumnes completament gratuït.

Dimarts, dia 2. març del 1937.

He llegit per la premsa que ens ha arribat, que la manifestació del diumenge a Barcelona pro Exèrcit Regular, fou puissim gran, inenarrable; una manifestació efectiva de forces vives.

J. Campaans, el nostre President, feu la triple promesa del nouell Exèrcit, les quals juraren unànimement al llarg de quatre quilòmetres, totes les forces antibufaristes.

Peques paraules però contundents, fel-
minants, enèrgiques, sentenciadores.

Catalans! Catalans! - diqueu - el feisme
és la superació de la barbàrie. I els
catalans tots, diquereu: Ocupau-vos!
present.

La bandera catalana penidia l'es-
panyola al mig d'aquesta sub-
ercut barrat.

Es la bandera primitiva del que
serà l'exèrcit Regular de la futura
República socialista soviètica Catalana.

TREBALL, publica un altre article nou
que parla de l'Escola d'ed. Ferrrolba.

Dijous, dia, 4 març.

Estic esperant amb ansietat que
m'arribin noves de casa per veure què
sabeu d' "eu Delfi", jaix que no en sé
res.

Res de nou més per avui. Parlar
amb la Neus, una infermera molt per-
una que hi ha a l'Hospital
de Barcelona, s'hi la premsa que

Es va fer una reunió al Palau de la
Música Catalana, per l'Exèrcit Popular i
quina presidència estava ornamentada pel
mateixos retrats gegants de Macià, de
Cacopany, d'Azpiroz, de Largas, etc., que
Macià perdent també la senyala ge-
gant a favor de l'Exèrcit.

Dimarts, dia 5 març.

Han vingut els de l'ambulància
que van marxar de l'Hospital, s'han quedat
a dinar. Entre ells hi havia, naturalment,
en Daniel Leal amb el qual tot dinant hem
tingut una conversació molt interessant
sobre psicologia íntima.

He constatat que és un company que
profunditza molt bé al qual hi han mol-
tes persones que com a mi, no poden com-
prendre'l i per tot el tracten de llucot quan
no arribem a copsar el seu sentir tal com
és.

Per la nit, reunió de cèl·lula de trànit
Ja el estat de la neu i no gaire lluny de
la Llúria.

Dissabte dia, 6 març.

Després de ballar dues tardes en Do-
mènec i ja davant de tot el personal de l'hos-
pital, la Carme ens ha demanat permís per fer
una mica de ball apafet i no cal dir que
ho hem aprofitat.

Les dues tardes enumerades han estat
especialment admirades pels nos cotolans que
hi haieu i a desgrat de què no les hem
comptades bé, n'han sortit força, car
ens reunirem fortant amb en Domènec,
un bon company de l'ambulància res-
tada ací. L'acompanyen un altre cot-
là anomenat Gallego i un aragonès que
es diu Borrís, els quals són ¹ ^{trouls} dos bonys
amigos.

Diumenge, dia 7 març.

Pel matí he anat a Olesundinte
per parlar amb el meu antic cap de
la Brigada pel tal de fer un reportatge.

He saludat a més el meu cosí i d'alt-
res antics companys.

Per la tarda hem fet fotos amb la

Luisa, Bremon, Serra, que és un nebotge
de l'Hospital, Domènec i ^{l'altre} un de l'arabellà-
ria, l'anomenat Berris. Després un Grey
jarrig i a carreta altre cap.

Dilluny, dia 8 de març.

Havíem de fer com la constitució del
Grup de Parolers del J. L. J. però s'ha ajornat
fins al proper dimecres del mateix local onia l'Escola
Acabat de sopar hem fet ball a l'Ho-
pital i ha resultat força.

Dijarts dia 9 març.

Per la premsa m'assabento que el final
de la «Setmana de Madrid» celebrada a Ca-
talunya per ajudar l'heroic poble madrileny,
acabà d'una manera esplèndida junt amb
el «Dia Internacional de la Dona Antifascista».

Perquè s'incien els diferents periòdics i per
les fotografies de l'acte veig que feu real-
ment qualcun magre digne d'un poble
com el de Madrid.

Madrid, Madrid; n'has fet com ara,
els feixistes t'auran destrossat però no obli-

dis que les teus destreses seran glorioses, car
esta d'elles enterraria el feixisme interna-
cional i després, al redificar-te simbolit-
zara el ^{ternament} paladí mundial de la democràcia,
per no haver volgut abatre el teu orgull el
poble lliure enfront uns bàrbars que usen
de tot els mitjans criminals per ensorrar-te.

Glòria a tu, Madrid, ciutat màrtir!
Glòria a tu també, Oriedo, ciutat màrtir i rija!
Glòria a tu, Catalunya, àncora de la victòria!
Glòria, glòria a tot el món avançat
i progressiu que condemna els que ens vo-
lguen retrocedir a regles que ja no tornaran.

Dimecres, dia 10 març.

Avui hem fet l'Assemblea definitiva
de constitució del S. R. T. i ha estat un
èxit. Aquí no hi ha hagut com a Mentada
l'oposició de la C. R. T. El camarada
Abellera ha fet un discurs molt aertat
i ha arribat a impressionar l'Assemblea
d'una manera que moltes d'elles han plorat.
També la Delegada Política nostra, la Carme
ha fet un bon discurs que ha estat molt bé.

En resumir em sembla que aquest nou
Grup del S. R. I. realitzaria una bonica
fusa dins les seves possibilitats, car
farem bastant en ajuda ^{per equitat} del blat i altres
cereals.

Dijous, dia 11 març 1937

Per ímportar avui el primer dia d'actua-
ció del Comitè del S. R. I. ha estat un èxit
rotund, car hem recollit més de ~~setanta~~
setanta-cinc euros i' festa de cinc cents
peretes el total.

Una gran col·laboració i' alhora entusias-
me; també molts socis que formaran un
Grup ^{molts} numerós.

A propòsit de la fundació del S. R. I.;
mentre esperàvem l'Alentierre, la Lluisa
va proposar una tarteria que feu seguida
amb la moterxa lleugeresa per dos o tres
compañys anomenats Heraldo, F. Garcia i
Prennon.

L'assistia en bromejar des de la taula en
havia de parlar, amb el filllet de la sola
quan aquesta estava impacient per la tar-

dansa. Ho arribarem a fer i veig haver de tallar
no obligat pel moment de desaparició.

La Lúcia, no obstant, semblava estar
satisfeta de la seva obra i veia enandolo-
rument, me després, com perquè la seva
llegüera i mi ha demanat veïes regades
perdó. Jo, però, li he demostrat fins a prin-
cipal es pot jugar amb mi i al mateix
temps que amb les maffes. X Per acabar
d'arribar la meua cura a la seu
procedir dir hi va haver ball a l'Ho-
pital i no la veig treure ni una sola
vegada. Ballé un ball amb la Carme
i me'n veig amor a dormir. Ahui,
naturalment, li ho ha repetit veïes regades i
ha palent la seva estranyesa a la vegada que
un demanava el perdó que jo no he concedit ja
que no l'havia castigada en ref; no m'hi ve
fet veure fins a quin terme podria usar de
la meua amistat que no lliga amb la
seua inconsciència circumstantial.

Dimecres, dia 12 març.

Continua el bon èxit del S.R.F.

Avui ha marxat la farula a Barcelona
i hi he anat 44 ptes propiament les centes
qui al Comitè Central de la Secció Estatal. Q
més ens proposem transportar un vagó de
blat a Madrid i ja dem just les primeres
petruques. Els reis, al segon dia d'actuació ar-
riben fins a 145 en un jable en els holls.
tant en un vuble no arriben a quatre-cents.

Diumenge dia, 14 de març.

Opuscula mit en he quedat a dormir a
l'Hospital i puar per allà a les deu he arribat a l'Es-
cola, l'he trobada oberta i plena de milicians, els pocs
dormien fereçjats la porta.

Després però d'aquesta considerable acció unara
dau estat d'horrores succeïent, car fins ara no en
trobe a maneres més que dos còpys, quasi hi
davia diners en abundància.

Primament també he notat a maneres en
«Jèmicis» que és la gasetta lloba que en la re-
glat el Comitè Local, però la tenia en
d'investigació que m' està enumerat.

Per la tarda, res de nou. He escrit dos
articles a màquina i ben tingut la primera

140

reunió de Comitè del J. V. I.

Dimarts, dia 15 març.

Esperava que avui apareixeria a TRE-
BALL, un reportatge que vaig transmetre la
setmana passada, no ho aparegut. Així em
fa ja un xic estrany perquè en vaig
transmetre un altre fa uns dies i tampoc
ha sortit publicat, precisament després d'haver-
ne'n avisat dos i publicats ja.

Podria ésser també per culpa de la carta
però poca cosa això, però que fins ara no
se notat la manca de cap lletra adreça-
da a les noves unitats.

Com sabem que no un poble que
no aquest darrer per tractar-se d'un encàrrec
fet pel meu antic cap de Brigada.

Per la premsa m'assabento que
a Barcelona no es para d'actuar per
la guerra i a favor de l'Exèrcit Popular.
Dimanche hi ha haver la inauguració
del Monument a l'heroi Soldat del Poble, l'in-
trega de tres mil dels militants del Partit
J. V. de C. des deu mil que es prepara mobilitat.

141
zar el Partit pel nou Exèrcit i finalment
un miting d'intel·lectuals a favor de
la Causa Cartaginista.

Dijous, dia 18 març.

Hem tingut reunió de cel·lula. Abans heu
parlat amb Lluïsa i ha tornat a sortir a relleu
el tantes vegades unig men. Jo, però, a ca seva
insistència de què m'estava suposant i ho respono
com sempre; que no. No obstant ella ha insistit
en què des d'aquell dia que ha notat un canvi
radical en mi. Davant d'aquesta pretesa jo he
confirmat el meu canvi de conducta universal,
canvi que esdevé automàticament des del mateix
instant que jo vaig intervenir-li clarament s'hi
el seu caràcter una particularitat que a mi se
me plaura'm, topà amb la meua rotunda des-
aprovació en el precís moment de polsax-lo. Des
de llavors ella per mi canvià, o millor dit,
varià en concepció personal i per aquest motiu,
tan, (com així mateix li vaig dir), tal vegada
no veurà en mi ^{un} al que abans de l'incident
havia veist.

El meu sí actua d'acord amb el concepte

i la voluntat no fa més que obeir. Algunes vegades, no obstant s'apareixia sobtadament el desig de variar la conducta d'ara i tornar a la primitiva, mes ho surt poc la realitat.

Confesso però que a més del seu si i la voluntat, hi ha intervingut en aquest cas (d'un cop un ric) l'orgull, si bé en resum no és més que voluntat, a la qual calia guiar quan aquesta treu el cap.

La Lluisa, (ella mateixa ho ha dit) és molt una noia malgrat l'edat (vint-i-dos anys); no ha pogut comprendre la sèrie de sentiments que han entrat en joc després d'aquell dia i com jo ja li vaig explicar, ha confirmat que el meu caràcter és molt profund i complicat. En canvi, el seu, és gairebé infantil, bastant coquet, si bé no feridor i inconscient. Això però, no puc dir que sigui una bona noia, que sigui bonica i sobretot simpàtica.

Ella, sembla, volia interpretar el meu caràcter a un rumor oït; com jo però m'ha interessat fer constar que no és cap rumor el que si sero un tant poc ja emig. No faig més que tractar-la tal

com la veig ara, potser amb molta severitat el concepte, no ho veuria, però sí com en veulela que és ara vista per mi.

Després d'aquesta conversa ha vingut l'elementada reunió de cel·lula en la qual he pres part parlada diverses vegades. En primer terme he fet l'Informe Politic de la setmana, per segona vegada, en absència de Carre; he pres part en el comentari internacional de la setmana i finalment he iniciat la discussió sobre temes variats del moment parlant sobre «Història de l'Exèrcit Espanyol des de la seva fundació fins els nostres dies». H. H.

M'avia anotat amb taquígrafia els ^{titols} més essencials a tocar i al final ha estat generalment aprovada. La Luisa m'ha fet contar personalment el meu acort.

Cal remarcar que és la primera vegada que m'asenturo a parlar o millor a conferenciar públicament, i m'he escrit ho hegués molt més bé, m'interessa fer-ho parlat per educar-me posteriorment me veic.

Dimecres, dia 19 març.

Des de que definitivament quedà tot liquidat entre l'Estrella i jo, les nostres relacions s'acabaren definitivament, la baseent après molt d'aquell fracàs d'il·lusió, que ara tinc una satisfacció interna quan poto els ulls en una dona que se' d'avantament no és el meu tipus, però que no obstant m'atreu per qualsevol, i finalment la desarto de mi convençudíssim de què a desgrat d'alguna il·lusió, aquesta ja està posada i que per tant continuo com abans.

Est seguit després de l'Estrella i quan ja estava a Barcelona, van començar a desfilat per mi noves il·lusions. Plouers però estava obsort en el jurament de Lleida i tot era fugas. Malgrat això sentia ja la satisfacció de veure'm lliure de la influència de cap dona més. Després vingueren il·lusions més durada però també totes anaren caient.

Recentment i en poc espai de temps he tingut tres il·lusions que també han estat curades no se' si per la meua convergència de caràcter o per meua idealitat, però és el cas que la secundina, que

no havia arribat a il·lusió, completament con-
sentint per afirmar que ja no estava en la
il·lusió.

La Carme Celaya, amb la consciència i amb
l'ocurrència entre els veïns, gairebé que també
entreuva al cas en fets seriosos i no obstant
res.

Finalment la Leusa d'aquí veia l'atenció
per la seva simplicitat i semblava que també
potria ser la nostra esta il·lusió però no és
fora així: Estic quasi per afirmar que és en
aquest sentit tan fugaç com les altres i
igualmente en idealitat difereix molt del que
jo desitjaria.

Aquestes renúncies entre jo mateixa se
produeixen satisfacció perquè veig i regardo
serenament la dura que pel pre sigui un a-
treu i que darrerament no essent el que jo
cerco, l'aporta del meu camí de la cerca
i continuo sul fins que trobi allò que
cerco i em predestini davant de la realitat
de la cerca a esperar pacientment que vingui
un certador amic...

Arribat de Barcelona la carme
de l'Hospital, la qual ens ha donat una bona
impresió general de la ciutat. També m'ha dit
que vindria la comanda de material que li
vaig fer.

Dissabte, dia 20 març.

Segut a la meua iniciació a la dispo-
sició en la càtedra, heu proposat repetida-
ment que la Luisa, dignés parlar sobre
la nova etapa entre els feixistes. Després de
la insistència ella deu dir a mi si la
 voldria ajudar a recopilar fetç literària-
ment. Jo vaig dir-li que si s'acuri hem
vingut a l'Escola, al vespre, i hem pres a-
fants per fer com una meua de disori
de l'overregut a ella dividit en tres parts
i així mateix en tres conferències.

Ja ja uns dies que els faccionats al
sector de Guadalajara estant tenint una
sèrie de devotes que apareixerà (a ell).

Cal remarcar que en aquest sector hi llei-
tan divisions de l'exèrcit regular italià a les
quals s'han fet molts presoners i s'han venç-

rotat verganyosament, dient al mateix poder
no edamant molts persones, sinó que també
molt material de guerra, sanitari i carnic.

Es immensament fins el gran on ha arribat
la traïdoria dels feixistes espanyols. No contentes
amb un gran material, s'han per fer la
guerra, ara ja va venir al nostre aid,
diversos regulars d'Alemanya i Itàlia.

Una rebel·lió es traduí en guerra civil
i ara es fa una verdadera guerra de la
independència a l'enemís el nostre territori
uns exèrcits invasors.

Lot això és tan intolerable que no trobe
mot per qualificar la tolerància ociosa
de les altres nacions europees, que sem-
bla no es volen donar compte que el feixis-
me és doble traïdor, car per una banda
pren part en el patidic Comitè de no-inter-
venió i per l'altra ambane tropes i
material bèl·lic a l'Espanya de Franco.

Fracten, amb l'acció feixista i la pas-
sivitat dels anomenats "democràtics" ^{fracten} de
fer d'Espanya una nova Ombúria, mes
que ho tingui present el món sencer:

Mentre quebé un exemplar recitatíem català ben parit, Espainya no serà el repic d'el-
lissina.

Dimecres, dia 21 març.

Pel moti de Sant a Alumineto en he sa-
ludat l'Espinoza, un company de Montada,
i d'altres amics de l'Espinoza de Pri-
gona. També he vist el Bellon al qual
he donat una raó sobre la no publicació
del reportatge que en va emanar. Li
he donat com a raó la manca de febre,
si bé el meu mateix març a la Redac-
ció per voler m'verteadament és degut
al paper.

Heu quedat d'acord en prié el proper di-
jau donaria una conferència a l'entorn
H. P. 3.

He llegit LA TRINCHERA, periòdic que
s'edita al front i faldria un article meu
sobre la cultura a vanguardia.

A Alumineto he vist un paper que sembla
ser un pastor.

He retornat amb el cotxe del marit de

la Carassa, el comandant Ferrer, cap d'intendència de la Divisió.

El nostre avanç al sector de Guadalupe continua intens. La penya d'avenç diu que s'han conquerit tres o quatre pobles, molt importants i s'ha més destruït una columna fascista amb infinitat de comissos.

L'exèrcit ara acompanya a la roca i l'exèrcit italià perd a un ridícul exercit el primer març Mussolini, car els seus soldats ja no saben quan nosaltres avançem i no puc esperar el nostre exercit per entregar-se.

La penya diu avui el cas d'un ^{italià} cuiner que fua la "teia" pel seu exercit i quan aquest fugí ell continuà guiant fins que arribaren els nostres soldats, i llavors el reportà entre ells.

Dimarts, dia 23 març.

La premsa catalana parla de la inauguració del primer camp d'instrucció militar a Catalunya. És un campament situat a Pinel del Vallès, amb tots l'essencial per a les fràtiques militars.

A la inauguració hi acudí el President Company, en Comaresa i altres autoritats.

Ho entestit ja la primera de les conferències que se feia per la Lluisa, per inserir-les en les reunions de l'ed. Lluís. Creuï ho vingut ella mitjà però un any a l'Escola per entestir-ho definitivament.

Ella mateixa anava donant algunes referències d'una manera rotunda amb en Domènec i d'altres de l'Hospital, en la qual d'alguns companys criticava desparadament el doctora, les possibles deficiències de l'Hospital culpabilitzant de tot a la Carue, la Delegada i dient a més que en Duro, el cap mèdic, es deixava dur per ella.

En Duro és per mi el millor caràcter de l'Hospital, estret, servicial i complidor. En un altre sentit dir que ho de coniar l'Escola que represent al concepte tenia d'en Domènec. De primer autèntic em semblà un bon company, mes ho tingut algunes converses i sobretot n'he exaltat moltes sense inter-venir-hi que m'han fet variar completament d'opinió.

173

el poble, sense autoritat efectiva es derberolés i
concretés atropells i sobretot veuen que jo
 sóc el primer de lamentar i condemnar
 però també sóc el primer a veure
 però que era inevitable i molt més en
 un país ~~on~~ pel nostre esperit tenim
 un pla d' anarquisme, mes l' anarquisme
 aquesta vegada degenera en terrorisme
 de veritat.

Jo, ni personalment ni ideològicament
 no tinc ni un mirall cap responsabi-
 litat dels atropells comensats el primer
 dia, però així ~~de~~ tot, el culpa com una
 fada feta per un altre i que jo voldré
 també per fer desaparèixer. de

En honor al bon sentit en general del
 nostre poble, podreu dir-se moltes coses que el situen
 en un pla d' humanisme i justícia elevadíssim
 Si vertaderament i tristament heu de reconèixer
 que es feren excessos pels incontratats, també
 heu de reconèixer, (i això e desgrat que els bene-
 ficiats no han volut ésser agrats) que malgrat
 tot el comportàrem molt valerosament
 amb els nostres enemics, car no s'ha fet

juntívnia

sans la preseritrat ni molt menys del que
 hagués convingut, puix que àdhuc heu fermit
 l'entrada d'uns les nostres organitzacions obreres a
 elements que després de la benevolència proletà-
 ria, s'hi han fixat i no sols han continuat di-
 fessant el nostre ordre si no que tota la
 salvaguarda d'un carnet sindical han ata-
 cat i envorinat tan com han pogut els
 seus benevolents enemics.

La nota sensacional és que Mussolini que havia marxat a Líbia, ha retornat precipitadament a Roma.

S'haurà cagat amb Guadalupe cent vegades,
 el meu deng fóra de durar-li temps perquè
 no se'n pogués cagar mil més i llavors ja
 no quedarien ni restes dels seus soldats a
 Espanya.

Dijous, dia 25 març.

Heu anat amb la Lluisa a veure
 la Lluïsa que està malalta. Al saber que era
 dijous s'ha dolgut de no poder assistir a la
 reunió de l'Àlida d'aquí.

Veient el seu interès i fent ja tres reunions que ho podria assistir hi i tenint en compte també que ha crescut de venir de Barcelona per quins motius pot dir-se unes coses interessants en el seu Informe Polític, hem acordat en reunió ^{de cultura} serien, suspensió de la dels afers corrents. Així que dos minuts més tard ja s'havia acabat la sessió amb el rol vot en contra d'en Domènec.

Avui ha donat una prova més de la missió de crítica que ha vingut a fer al espaiament per la Forme, traient o, velleis fetitoses infantils.

He notat diverses vegades des de que sóc fora de Catalunya, que si alguna vegada tinc desitjos de canviar en venen només que català i llavors canto les cançons catalanes que més sé.

En aquest cas em sembla que deu patir igual que amb aprell de parlar en català a la mainada. És el meu esperit de català que vol expansionar-se una mica dintre el seu propi país.

15
Dissabte, dia 27 març.

He rebut lletre de la Carre Calaya que ja feia molts dies que no n'havia tingut. El motiu però és que ha estat malalta.
Després de dinar hem anat un peixeg la Carre, Lluís, Braconi i jo. Hem tingut reunió del Comitè Local del S. R. T. de tramit.

Després de sopar hem ballat una mica a l'Hospital.

Diumenge, dia 28 març.

El matí després d'emergar, com que feia molt dia hem jugat al exact ~~amb~~ en Demènec, Dàvid, Abadía i jo. He fet quatre partides que han resultat quatre victòries.

Feia un any oblidat això de l'exact des-
gut a què a l'arribar a Mentrada ^{de Lleida} no tenia amb
qui jugar; així passarem anys. Ara ho torna
a recordar un noi.

He parlat amb en Peltram i m'ha dit que com que no va ser fora, no ha pogut assistir el de la conferència que havien de donar jo per la raó.

El vespre hem repetit el d'ahir i no cal dir que hem ballat una estona.

Dijart, die 30 març.

L'aula el març amb temps variat; uns dies pluja, altre vent, per cert furios, i altre bon temps.

Ahí vam anar al cinema a les Ordeles Nacionals, que ara degut al perill no són utilitzades. És tant en tant fa cine i així fa interessant. A més tenia al costat una revista que sense volguer me'n anava enganxant. I no devia res.

Dimecres, dia 31 de març.

Degut a l'incident que vam tenir el dia de la fundació del S. P. I. amb la Lluisa, es van suspendre les lliçons de català, més però que per aquest motiu fare perquè trobi la fundació catalana difícil i a més no se li pot negar que té interès en aprendre la nostra llengua, mes té una voluntat molt flexible.

No obstant, avui, m'ha tornat a proposar -si volia reprendre les lliçons de català i jo ja abans se li he dit que sí, li he fet algunes consideracions sobre si la seva voluntat tornaria a treballar i m'ha dit que no.

Al tal efecte heu repès avui mateix la tassa.

157
Dijous, dia 1er d'abril. 1937

Primer jorn del mes amb temps esplèndid.

Per la tarda he cobert la peringosa i' després d'acompanyar en Manuella fins a la sortida del poble he anat a ballar a la Plaza que hi havia la Banda de la Divisió.

Ha estat una tarda aprofitada i' divertida.

Al vespre hi ha hagut reunió de càl·lula i jo he fet, en absència de la Carme, que ha estat malalta a Barcelona, l'Informe Polític. L'assemblea Inferior ha estat comentant la crisi del Govern de la Generalitat i' els que l'han provocada, la C. N. T., comparant-la amb la que provocà la U. G. T. temps endarrere. En aquella era per expulsar del Govern un sector confusionista, el P. O. U. M., i' s'aconsegüí; en aquesta és per demanar la C. N. T. més coses impossibles: la supressió en el Govern i' les millors Conselleries. No veu que el altre sector antifascista ho consentim i' es veurà que hauran de continuar en igual proporció que abans i' per tant restaria demostrat l'interès i' el perillós d'aquesta crisi total per nos.

Heig finalitzat demostrant que part d'a-
questes absurdes pretensions són degudes al seu
fraus doctrinari en els actuals moments.

Després la Luïsa amb la llegit la primera
part de la recapitulació dels fets ocorreguts i'cisents
per ella durant la seva estada entre els
finestres. Ha estat molt ben rebuda i'òlme sus-
citant, car alguns companys han venut llà-
grines. Ella, al final, també ha estat necessada
per l'excursió i' el record i ha hagut de fer
frases tallades pel sobbit i' els plors.

Dissabte, dia 3 abril.

Ahirs els van retornar en "Jeminiis",
raptat i' per tercera o quarta vegada; no
 obstant, li'he tornat a recuperar.

Poc d'interessant. Un reportatge duplicit
ja a Friboll i' no més dignes de menció.

Dimenge, dia 4 abril.

Ahirs vaig anar a dormir un sic tard,
mes avui a les set a terra. M'he canviat
de roba interior a l'buola i m'he pre-
parat per marxar a Almuniente.

159
He parlat amb en Montés, secretari del
Comissari de Guerra de la Divisió, Brueba i
m'ha dit que podria anar-se'hi permet fins
el dia 15.

Ha estat una gran sorpresa i tot
seguit he anat a veure Llobet, un amic
reporter de «Juliet» i hem marxat a Fer-
rolles.

A l'hora dels postres en Llobet ens ha
fet dues fotos al menjador.

Tot seguit he marxat a l'Escola a fer-me
l'equipatge i com que després no hi havia
combinació d'automòbil per retornar
a Alumniente ambdós, en jo després
de sopar he marxat a un carrer per
anar fins a Grañen per tal de montar
al tren que me a Barcelona.

Dilluns, dia 5 d'abril.

Les primeres hores d'aquesta matinalada
les he passades amb fred i intentant dormir.
Els quatre minuts al tren s'ha posat
en marxa i prompte hem pogut veure
la partida del sol.

A Larinyera he pujat al nostre departament una noia catalana, nostra, que retornava a Barcelona. Ens hem fet bona amics i heu quedat per veure'ns el proper diumenge a l'assemblea ciutat. També m'ha fragat la fe veuiv el fruit en una escola com la meua.

A les vau vint-i-cine hem arribat a Lleida, prima ciutat sense tant records per mi. M'he traslladat a càl Guin per saludar a l'oncle i altres amistats.

He tingut l'oportunitat de poder donar personalment el pesam a la febra ridua del malagnant i estimat amic Santiago Lafarga.

Després he saludat en Blane i he anat a dinar, l'equipatge a casa l'oncle. Finalment he anat a veure els oris, amb els quals m'he quedat a dinar.

Després de dinar he visitat en Mallada ^{Catalunya}, Blane, mines Rosari i Angelita, etc. He visitat també l'Agus Gregori, amb la qual heu conversat una estona ben agradable i més tard he vist la seva germana "Pepita".

161
Tot seguit, després de saludar-nos m'ha
dit que tenia preparada una lletra per
mi per tirar-la al correu. Efectivament, poc
després hem sortit a passejar una estona i
al meu retornament me l'ha omunda. Hem
parlat agradablement regardant els temps pre-
terits de quan jo vivia a Lleida i i adhuc la
il·lusió - fugas, però, com totel - que ambdós havíem
tingut. Cosa de niatures.

Per aquesta conversa però, m'he adonat que
malgrat la seva bogeria (en el bon sentit) és
una dona d'ideal, i de caràcter, i aquesta
afirmació s'ha confirmat al llegir la
lletra que volia transmetre'm al front i
que m'ha clarat fermament. Realment
vol a dir que és una noia que interpreta
molt bé el bon sentit d'una societat mo-
ra més humana i més universal; així una
teig veu molt bé l'absol d'una amistat,
femina i bona.

Dimarts, dia 6 d'abril.

Per motiu de continuat feient diverses
visites a les amistats.

He dinat a casa de l'oncle Josep i després he anat a agafar l'auto per marxar a Carres, amb el propòsit de veure la família.

Ja estava al cotxe quan he reconegut el fust anterior de l'automòbil del meu oncle Josep, al qual he cridat i ha resultat que ell mateix és el que feia la «línia». M'ha fet molt content.

Durant el trajecte m'he ocupat al costat d'una noia feroça bonica filla de Carres; jo li he dit que també era fill de l'aumental noble, i no s'ho creia; després ha resultat que ambdós casos jaials estan davant per davant. M'ha fugut que em quedés fíel diumenge que hi havia ball. Li he dit la cosa perquè no podia quedar-me; no obstant, després ha vingut a casa la tia amb dues noies més per repetir-me el prec.

A l'arribar a casa la tia, aquesta, les cosines i la família del meu oncle, m'han rebut de manera afetuosa. Feia més de quatre anys que no les havia vistes i s'han fet tots molts comentaris. Poc després ha vingut l'oncle i igual.

Més tard he anat a telefonar a casa

meny a iniciatives del meu cosí. Ho estat una sorpresa pels de casa, car ni menys sabia que estava amb pecunies.

Finalment ha vingut a la resta de la família i principalment el meu avi el qual està molt decegut per l'edat i pel treball que ha realitzat en la seva joventut.

Esti avui han rebut bé però com després Josep i mi.

Dimecres, dia 7 d'abril.

De bon matí ens hem llevat per agafar l'auto, me he abans encara ben tardat a recorre, amb l'auto, el meu avi. Després tots els de casa la tia Lola vingut a començar-me i així restaria la resta dels meus familiars.

Bona comiat i després anant, fins a Lleida amb el cosí.

Després de continuar les visites a les meves activitats, he anat a la «terra» dels avis. En retornar he vingut novament la Pepita pregona, amb la qual heu venut alguns punts de la seva interessant lletra.

Políticament ben convincent en tot.

He sofert a casa l'Aluscellos i l'horruit
amb en Florensa. Abans, però, hem anat
al cinema i a l'assemblea amb els dos germans
Aluscellos, i Blanc, Florensa i jo. Hem
recordat un xic entre el Corregidor pel
típic carrer Major; la sortida nocturna,
les nostres amicitats antigues.

Dijous, dia, i d'ahir.

De bon matí - les inv - que ens hem elevat
i després d'obillar-nos ens hem adreçat a l'estació.

En Florensa s'ha estat amb mi fins al
moment d'arrencar el tren.

He arribat a casa a les deu i quart. Feta la
meua família estau perfectament bé. He
comprobat personalment que el pare ha millo-
rat molt de la ferida, car ja no porta
ni bestó ni moltes vegades.

Després de dinar he marxat a Barcelona per
fer alguns negocis i veure la família.

La visió de la ciutat després dels dies que
no l'havia vist, no m'ha sorprès gaire; en
quant a la guerra es mostra era molt
més austera que abans. No obstant, es veu

i es toca la pugna oberta entre les organitzacions C.N.T. i U.G.T. Arreu, per part de la primera de les dues i les seves fonts, F. N. I., etc., hem pot veure una marcada intenció en no organitzar-se com la realitat imposa, degut gairebé en la seva totalitat a què llur doctrina no encassa en l'actual moment.

Dissabtes, dia 9 d'abril.

He anat a Barcelona per veure la conferència que ven pagar a Sarinyena. No la veigut a l'hon que ven quedar i un altre dia anat a l'Hospitalet. Si que anar hi el dilluns ho fare o més ja li escriure, perquè amb el just que tinc el temps no puc fer-ho.

De tornada d'Hospitalet he fet algunes visites a familiars d'amics del front i després he anat a visitar els Celaya. Al poc d'arribar allí he veigut les Carere, que solament amb deu pagut saludar i res més.

Dissabte, dia 10 abril.

Del mateix he vist al, companys de la

(ixa) i així mostem la salut al (Cinté).
 Després he anat a dinar i en acabar en he
 treballat amb l'amic F. Martí, amb el qual
 he anat al cinema. El sortir hem anat a
 L'Estrella perquè m'havia dit en Florència
 a Lleida que hi havia la Masca; però no l'he
 vista; llavors hem girat cua i al Barca
 donar un tomb.

Finalment a prendre una cervesa al
 Turic i a prendre el tren.

Dimecres, dia 11 d'abril.

Avui havia d'esperar el dia culminant
 de entre els dies de ferms i no ho ha estat,
 car han vingut a casa les coses Guipar
 i Marija i les de Sagudes de compliment. No
 obstant el dia no ha estat tampoc malan-
 mant.

He pogut veure d'afrop el manam-
 ment al soldat del Felle, instal·lat a la plaza
 de Catalunya, el qual m'ha agraït, cobret
 per la seva grandària.

En veient l'obra és una obra
 d'art, tota, solament amb estètiques línies

generals però gens polimentats. Cal, però, tenir en compte que una obra ràpida i adreçada a l'actualitat.

Dilluns, dia 12 abril.

He fet diverses diligències relacionades amb la meua profesia i per la tardada hem sortit una estona amb la Lola d'Hospitalet, amb la qual hem anat al cinema.

Dimarts, dia 13 abril.

M'he començat a preparar ja el que m'he d'endur de nou al front i després de marxar-se a Barcelona amb la mare que m'ha veu de comprar una guine de urba.

També he anat a la Redacció de "Paçall" per tal d'assabentar-me de qualsevol referent als dos articles meus que manquen publicar. Ambaléls els he vist en premsa i en un dia d'aquests sortiran. La manca de paper i el obliga a suprimir d'algunes edicions treballs interessants, però que excen d'actualitat de guardar per altres ocasions.

Les terminals que havia tingut per la
 meua publicació són doncs injustificades.
 El cas de redacció de "Creball" m'ha in-
 format fàcilment per ingressar com a
 periodista a l'Associació d'Escriptors
 Professionals de Periodistes, U. G. E. Jo, com
 a professional ^{actiu} m'hi ingressaré, car me
 en sóc me' per ara amb l'esperança; no
 obstant m'hi considero ~~com~~ a periodista
 professional i potser més endavant pugui
 interessar-me.

M'he arribat també a l'estatut de l'Asso-
 ciació d'Escriptors Catalans, U. G. E., per tal de
 votar els mesos que he estat fora. M'ha rebut
 la mateixa companya d'obediència i de primer
 autum m'ha fet per un altre escriptor, uns
 després el dia-li els meus cognoms m'ha recordat
 tot seguit. Heu fet agraçosament una altra
 estona i finalment m'ha conmiat afectuosa-
 ment.

Segon "famb" aprofitat amb bona feue-
 lla i avall. L'història que el dimenge
~~me'n~~ perdí amb la Mercè del Prisc per
 haver vingut les coines, car de segur que

dagüés estat una tarda aprofitada.

Dijous, dia 14 abril del 1937

Omní commemoració del ~~cinquè~~ any de la proclamació de la República. Guelles però se gastar el temps en diversions i festes, tot el poble de rera guarda ha treballat íntegrament el dia i el jornal ha estat lliurat a la Presidència de la Generalitat. Magnífic gest de civisme.

Jo, pel matí me'he començat a canviar i aní dures de matí al càu Claya i altres amigats de Montcada.

Per la tarda he fet ~~algunes diligències~~ postreses, i després al cinema Ferrer i Guardia, on han fet una pel·lícula titulada «Una tarda de lluvia» molt interessant.

«Freball» publica omni un altre article meu que tracta sobre la barbàrie feixista.

Dijous, dia 15 d'abril

De bon matí a prendre el tren capés d'haver-me acambrat a casa. En Fanet me'acompanyet fins a l'estació.

Al passar el correu per davant de l'escola
seu està la Celaya, aquesta estava al finestrall
i m'ha saludat; jo he correspost i prompte
de velocitat em ha respost vivament.

A les dues i deu minuts hem arribat
a Lleida on he trobat varis companys que
anaven amb permís. També heu a l'est-
ació el bon amic Florensa que s'ha estat
amb mi fins que el tren ha arrencat.

Al pas nivell de Ferralba el tren no ha
parat i per tant hem tingut d'anar amb
un altre company fins a Cardenera i des-
prés d'allí fins ací a peu amb tot l'equi-
patge.

Quan he arribat a l'Hospital encara estava
gairebé tots desperts. Una rebuda ben afetuosa.

Dijous, dia 16 d'abril.

Ordenciació de l'equipatge dut i rebocia-
ment escrit amb la família i assistents de la
veraguarda.

Al vespre hi ha hagut una reunió de pares de
família a l'Escola per tractar de l'evacuació
dels fills ordenada pel govern regional de

Caf. Unànimement s'han acordat als pares en
no deixar a endur cap fill. Llavors, jo, he fet
algunes consideracions sobre la conveniència de can-
viar l'horari de classes degut al perill de bou-
berdeig. Unànimement s'ha acordat.

Diumenge, dia 19 d'abril

Heu fet algunes fetes amb la Lluïsa,
Neuf i Genoveta.

Un vic de ping-pong i eines i havent to-
pat reunió de id. lula. Jo he donat una breu
peroració sobre la meua recent estada
a Barcelona.

«Freball» publica avui un refartatge
meu sobre Fransuïstians el qual el primer
original no va arribar a la Redacció.

Dilluns, dia 19 d'abril.

Avui fa un mes mesos que va-
rem aixecar a un armee de traïdors ^{militars}.
bonsols; els que la República havia manten-
gut magnànimament a l'Exèrcit i que han
pagat llur agraiment fent traïció a qui els
havia donat les armes perquè la custodien.

Ara, impotents de subjugar-nos, la traïció s'ex-
 ceampa en proporcions mil·lennals i inassequibles
 de tot bon patriota; ara, per acabar, o al-
 menys per impetar l'enorme pes de la seva
 falta a tots els que no l'hem compartida, ens
 fan venir estrangers a casa nostra en pro-
 porcions tan alarmants que nul·loc d'ésser
 una subvertió que quatre traïdors, és ara
 una segona guerra de la independència espa-
 ñola.

Baudarres! ¿Pensar que tenen la barra
 de dir en les seves emissives «al servici de
 España»? Al servici d'Espanya per a què? per
 assassinar-la?...

Aquest vespre ha vingut a l'Hospital un fe-
 rit del darrer combat a Santa Quintana que
 ha estat, el molt valent, arrosegant-se sif des i
 sif mitj del camp facciós en què quedà, al nostre
 portant la cama ferida de sola inflorina que cap
 ell des se li havia fet cap ja; no obstant i ho-
 lar que li facien d'amputar es mostrava molt
 però i coratjós.

era sempre antifacista voluntari a les

files. Les ha mostrat amb orgull molt notor-
ral, una retrat de la seva dona i fill que
té a Abensung.

Dijous, dia 22 d'abril.

Gaietà m'ha estat tot el dia al llit per
estar incòmode; no m'ha aixecat sense
per fer les fetes d'un repartatge. A propòsit
de repartatges: m'ha telefonat en Beltrame i
m'ha felicitat pel repartatge que vaig fer
mitat de Braunmüller, al mateix temps
m'ha dit per fer-ne un altre de nou.
Si ha d'ésser del mateix tema potser ja
no excaria. Tanmen.

Dimecres, dia 25 d'abril

Pel matí he anat a Abensung a veure en Bel-
trame per fer un nou repartatge. El farei perquè el
tema varia i a més és per un altre període.

Després de dinar una mica de fang de
gat amb molt vent i a casta.

Al vespre, com abans, un ball en la intimitat
tot molt interessant.

Dijous, dia 27 d'abril.

He fet un reportatge per Treball i després heu estat amb en Brauer, Casu, Helena, i Abadía i jo a fer una estona i fer uns quantes fotos.

Dimecres, dia 28

El diari porten l'assassinat del militant dretes de la N.G.T. Golden Cortada. Una mada se protesta de tot Catalunya i ha aixecat amb motiu d'agressió una vegada dels embalsats. Fa ja un gran temps que veuen caient caures del regitots pel carrer de Barcelona, assassinats per un criminal i és Lora que s'ocorri. Esta fura es veuquin més la protesta i arribarà que esclatarà perquè la policia i o robe i a un crimí mal no es pot veure, i veu un casq i agressió tenen a les seves mans unes vells i al seu carrer la impunitat.

He fet un bany de sol junt amb l'Abadía.

Dijous dia 29 d'abril.

Avui ha arribat de ferms el company
Galindo i ens ha explicat alguns costats de la
resaguarda. Entre elles ens ha dit que l'en-
terrament del company Roldan Cortada, a causa
del fet dels dubonats ha estat imponent, més en-
cara que el de Durruti. A més cal afegir-hi
que en aquest darrer no sols hi havia la
C.N.T. sinó que totes les organitzacions i
partits hi desfilaren oficialment; en canvi el
de Roldan Cortada la seva manifestació és més
significativa perquè oficialment la C.N.T. no
hi assistí.

Dissabte, dia 1er de maig 1937.

Avui s'ha commemorat arran del món, la
Festa del 1er de Maig, Festa del Treball i de l'Obrer.
Al territori lleial de la República, la festa ha
estat vertaderament de treball, de treball de guerra,
als estats estrangers, la festa ha estat en honorat
pel als Sarcis lleuitades espanyols.

A Robres, subsector de la 27ª Divisió, s'ha
Carles Marx hi ha hagut un festival benèfic
al teatre proletari, (ex. església). Hi hem estat

amb la Carne i altre personal de l'Hospital.

Dimenge, dia 2 de maig

Ara és la commemoració de la primera guerra de la independència espanyola, la commemoració de la resistència heroica dels defensors de Madrid, contra els espanyols venuts i contra l'imperialisme napoleonic. Coleris més gran geni de la guerra, venudes arreu del món, no pogué abatre el nostre esperit d'independència i fugí d'Espanya, vergonyosament venut.

Ara fema La Laver-hi a l'èria una nova guerra d'independència nacional, unida per un traïdor i definitivament dirigida per l'imperialisme feixista italià i alemany. Napoleó era Napoleó i no vençé; Franco és un miserable traïdor i un general de poca talla; els seus aliats estrangers són uns fanàtics que es creuen viure en el temps de l'Edat Mitjana, i no altres que en del mateix esperit del 1808...

A les onze hem sortit amb la Carne en

diracció a Pobres, on ella havia de prendre part
a un miting.

Jo, he fet de "speaker" presentant els oradors
per Lan entat Carrion, Ramon Garcia, Aleuisme
i el cap de la 27ª Divisió, Josep del Barrio.

Exeball, publica avui un article ^{meu} sobre l'Ho-
pital de Corralba.

Dilluny, dia 3 maig.

Aquest vespre he rebut la nova de
la mort del meu oncle Mateu Marselles
a Forns de Segre. Aquesta dolenta nova me
l'han comunicada els meus germans Pere i
Antoni, que junt amb la mare es tro-
llarem urgentment a Corref.

El pobre oncle ja hi estava de convalescer-me
a mi, en el meu darrer viatge al meu pobre
madrí; finalment però em recongué i fi-
i tot florà un ric. Ara ja no veig; he
seguit a la seva muller, la meua padrina,
a l'any aproximadament d'avui. ~~ella~~
Fins llavors, jo tenia els quatre oncles; ara
ja menys en resten els dos del pare.

No vol dir que quan is estat avançada,

80 anys, sembla que la pèrdua tot i esser
irreparable, no del tant, però així i tot ho
he sentit molt i més nuera, perquè, jo,
ignorant-ho tot, el material deia que l'enterra-
ressa, aquella nit,ací, veig bollar una
ortosa, procurant divertir-me; i en canvi,
allà, a Ferrer, la tristesa els esclaparà...

Demana en pau estimat avi!...

Dimarts, dia 4 maig.

He pogut llegir solament "La Vanguardia
dia" i he vist que finalment a Barcelona
ha esclatat el que era imminent. A l'auro
el delegat del Govern a la Filipina, ha estat
rebut a trets. Es diu que la F.H.I s'ha
triat amb les armes al corer.

Jo, estic un xic indisposat i completa-
ment sense de notícies.

Dimecres, dia 19 maig.

Fa un dia que estic he convingut
ref al meu Diari; en primer lloc és
perquè aquella indisposició em fèu es-
tar quatre dies al llit; després, el

bon amic i director de l'Hospital, Bona,
 em recomanava que fes uns dies de re-
 pos i que anés a l'Escola m. treballer,
 així ho he fet i per tot la meua
 inactivitat, en palant a treball, he
 estat pairebé feliç.

D'aquell vicecament luctuós que ocor-
 regué a Barcelona, ja m'he'n parla:
 foren els autors de tal inginitat el
 P. O. U. M. i la F. F. I. Els primers bon
 die amb molta intenció que són
 francament contraris a l'autifexisme
 malgrat la seva doctrina; ~~adher~~
 es demana la seva dissolució i obly
 regons, és, sense dubte, que dintre ells, ex-
 ceptuant una minoria centant, els
 altres estan dividits en dues bandes:
 de la una hi ha pocs de molt bona
 categoria moral, basissim... i de l'al-
 tra hi ha els embocats que nota la vol-
 taguarda del corrent, encara menys
 i solis entre els autifexistes per tal de
 fer impossible llur victòria.

Una prova falsa és que els del

P. O. U. M., des del seu diari, invitaven a la lluita fratricida i s'oposaven fidelíssimament la sedició; en canvi, els dirigents de la C. N. T. i de la F. O. I., cridaven per ràdio que els seus afiliats es retiressin de la lluita i la condemnaven. Això vol dir que, d'aquests organismes només es havien elevat al carrer els emboscats al ludits i els... quasi sans.

Tot s'ha acabat; es diu que la llei ha estat menuda pel governador.

A part de tot l'espòsat, diu de l'ordre interior meu, es veu a fons com un: després de la meua organització de l'Exèrcit de l'Est, tot es canvia i per tot l'Hospital d'ací refereix un canvi; l'amiga Carme Jordà morava a Sarriena i ja ho va fer de l'Escola per reintegrar-me a la meua antiga Brigada. La Carme, però, m'ha ofert si volia anar amb el seu marit a l'Intendència i la acceptat. Al comunicar la nova del meu cas

151
a l'Apintament d'ací, aquest s'ha
lamentat molt de la meua marxa
i decidits a que continuï a l'Esco-
la es proposen reclamar-me de
nou a la Divisió.

Yurem que els hi respondran.

Obri veig fer l'acord amb
els reunyors de l'Escola; veuen venir
gairebé tots i els hi veig donar a
cada un un parell de clafis, plenus
i gausa per tal de que treballin a casa
ja que es tornen a quedar sense
mestre.

També els hi he fet donar fetes de
recerd junt amb ~~quatre~~ apintant
Abadia. Finalment he encariat amb
cada un d'ells i tots tristos i enocio-
nats han anat sortint de classe.

Ets eren bons reunyors i es feien
atíuats.

Dijou din 20 mesis

Fa dos o tres dies que a l'Espital

hem venenut un nou campionat
de ping-pong. Obeis d'atar molt
riurem fer el primer i el segon
reals jo; aquest si no es fa cap
volta no el fue ja guanyar, l'o-
picament, perquè hi ha un cert
sentiment que abans no teníem i'í
de talle: és en Ferrer. Jugant amb
ell vaig perdre quan fora de con-
curs, anteriorment, en guanyava més
jo que ell. La finca m'ha fet
deplorable; la regua formidable.

Hem accelerat el campionat i
aquest vespre ha acabat, resultant
jo sub-campió.

Dimarts, dia 2r maig

M'he acabat d'arreglar l'equi-
patge, car demà al mitjà març vers
Peleirino a L'Arboleda, amb en Ferrer,
després potser aniré a Sarinyena amb
la Carme.

Jo començo a semblar el «cul d'oca
fament» del front, de tant començar

113
de col. Primer vaig anar de Frankfurt,
després del Camilleriat de Guerra; ara a
Intendència i és molt probable que
finalment caigui a Janitat, ja la
Carre m'ha ofert per anar amb
ella.

Aquest vespre hem anat a veure
una funció de teatre en la qual
se treballava la Lluita. Ha estat
divertida. El públic adquirí.

M'he anat acuradament de les con-
ditats que tenia per anar.

Dimecres dia 23 maig.

He demanat la llicència a l'Elena de compa-
nys, m'he acuradament d'ella i de la seva
more i ara només em resta esperar
vingui el cetro d'en Ferrer a unes
per marcar.

Des d'altres companys de l'Hospital
em resten molts pocs ja; s'hi va
marcar en Benet a Oubierre.

Aquest vespre he ballat alguns balls
de caritat amb les noies de l'Hospital.

Dilluns dia 24 maig

Avant mate ha rebert la Penya i un fangit negre farinyenc. El hem acunyat a la porta; a un noi he dit ella que aprima tarda em veurien a casa el seu curat.

Efectivament, a les quatre ha arribat el cotxe i ha arribat també l'hora del coniat. Dels autes companys en certen molt poc; no obstant, tots se'han acunyat molt afectuosament; els nois de la cuina han baixat fins al porrer on hi havia la Lluisa i Bremon; els nois jots amb en Rafael que certen; aquest barer no hi era en aquell moment.

S'ha repetit l'escena del mate; primerament se creuait amb els nois de la cuina: Isabel, Antonia, Julia, ^{Maria} Maria, Assumpció. Estes s'han parlat amb un molt bé des del primer dia que veig arribar a Farfella fins avui.

La Isabel és jove, vidua i llestja; l'Antonia és sota, veuina i una mica plorosa; la Julia és la més ferma: te molt

camp apertat i tanyel i es força banyat;
 fortaja amb en Rafael, però en se-
 nostra referència: Ahir ella misteriosa
 demanà permís a ell per ballar
 amb mi. La Maria és patita i fina-
 ta i l'Assumpció d'estatura regular,
 un grosset i cara ^{de facies} infantil.

Fotes elles s'han dolgut de la manca
 unara i mi han acompanyat amb
 el soler unimic fins que el cotxe
 ha agafat el primer viratge.

La Leusa també m'ha fet un
 comiat molt afectuós, comencant-me a
 què l'escriu. La nostra amistat
 és de bons amics i tenim força ~~amistat~~
 intima.

Finalment he encirat amb en Pre-
 mon, Bernat, Niquel, etc. i emmig
 de les vengiments solutacionis m'heu
 quel et entre ha arrenat.

Dres mesos i dies he estat a Farrol-
 la i m'ho he passat bé, però com
 ja no m'ho passaré en tota la resta
 de la campanya; no obstant a part

de la natural dolença per les amistats,
he marxat content perquè veig una
reorganització que sí és en bé de la
causa m'alegra veis encara.

Aquesta tarda he arribat a Tolú
on m'ha rebut el tinent d'Intendència
Melo i el Comissari Lloret: tots dos semblen
bony companys, millor potser el primer.
Hi ha també d'altres comarcalers bony.

La vida ací es fa en un campa-
ment, prop l'estació del ferro-carril
i allunyat del poble. No és un molt
menys de les comoditats de Ferralba
però m'agrada.

Dimarts, dia 25 de maig

Heu anat a practicar el tir al blanc
prop del campament; cinc trets cada un
a una vintanta metres. Jo he quedat per-
sa bé. En Giminiu estava espantat a
l'air trants trets.

Heu dit ha telefonat ay Ferrer, dient-
me que em preparis per em vindria
a veure. A les cinc ha arribat i tot

reguit, després d'acumular-se dels seus
pauers "l'escrupolós" ben enfés com
verí Sarinyana per inculpar-me a
santitat amb la Larue.

L'Hospital d'ací és gran però admini-
strativament està malament; per endegar-
ho ve la Larue i nosaltres ací. Tenem
si ho aconseguim.

Q' l'hora de retornar en Ferrer a Ol-
muntada m'ha dit sobre el golf i
ja veient el desitjós que tenia d'au-
partar. Si el veu ja ho feu en una altra
ocasió li he deixat endur perquè
em semblava que mereixeria l'hos-
pital era impedint deixar-lo ací.

Ara veig que no perquè ja n'hi ha
altre i també és adell.

Sarinyana és bastant gran i a més
capena general de l'Exercit de l'Est.

Dinners, dia i ensig

Ho treballat per perquè no en-
trem en acció fins el dia 1er. No
pensem sobre la Larue per veure el poble

i un altre al vespre a prendre la fresca.
 Arabat de robar l'any amat al ci-
 nema la Coma, Sangis, Muralles i jo.

Dijous dia 27 mesip

He pres al primer bany de la
 temporada amb aigua deliciosa. El
 Canolba no podreu fer-ho perquè
 no hi havia aigua.

Dissabte, dia 29 mesip.

El tercer bany per tercera vegada
 a la dinar.

He parlat una estona amb el
 Felix que està ora a la famàrcia
 militar d'ací Sanyera, i heu con-
 vingut en parlar deput als nous via-
 rous que foren la revolució política i mi-
 litar d'Espanya, especialment un altre no
 guine afalagador per Catalunya.

Valdrà, però, equivocar-me i que des-
 prés, la nostra vida nacional fos una
 festa, car seria per mi una desil·lusió
 terrible haver posat esperances en un

regimen proletari de condici6n i que
 s'oposa als oligu6s, vers els burges-
 tes, a rebel·lar-nos en favor dels
 nostres justos drets.

Es el saber que si s'imposa la
 Internacional Comunista, els nostres drets
 seran garantits com els seus Estats
 legalitzen, sota la qual condicio,
 veig impresses jo com a militant a
 la III Internacional.

Dimenge dia 30 març

Avui es nota més el dimanche
 que a Barcelona; però no hi ha ball.
 L'història perquè del veïl de l'apuntat
 poble valen la pena d'anar-les a
 fer dansar i... És justament un
 d'aquells pobles del qual pots dir
 que hi ha dues vertaderes fer-
 mes.

La Penne, avui, està a les
 platges tarraconeses banyant-se junt
 amb el seu marit Danià tornant
 a ésser aquí.

Per la manca d'avis m'ambasto del
 criminal bombardeig seri que fou objec-
 te la població civil de Barcelona en
 la matinalada d'ahir. I fou debtement
 criminal perquè llencaren les bombes
 set avui JUNKER de bombardeig sobre
 la població civil indefensa sense perseguir
 cap objectiu militar, cosa molt compro-
 bable al veure els estralls fets en lloc
 on no hi havia més que immobles ha-
 bitats per pacífica població. Així demostra
 les sèries set abstrucció que succeix
 als feixistes i que és degut al espè-
 rit de franca derrota que ja arrossega.

Serà tota i tant morts i molts més
 ferits ha estat el balanceu trágic en
 quant a població civil, i destrucció innum-
 erables i valuoses llars desfetes, cases
 destruïdes, etc...

La premsa deu també que va caure
 una bomba de gran potència en un
 edifici de la via Laietana prop de la
 nostra Caixa, ferint a dos porters
 nostres i causant alguns desperfectes en

l'edifici.

Dimarts dia, 1.er de juny. 1937

Per la fureua m'assabentada que l'exercida alemanya ha bombardejat de nou una maldita la ciutat d'Almeria, d'una forma que, repens sincer et tècnic, no havia estat mai atacada cap ciutat del món. Es veu que en quant a la suferència del poblador i han d'enderrocar sempre la referència.

Aquest bombardeig efectuat per un cuirassat i quatre destructors, ha causat gran nombre de morts, ferits i molts edificis destruïts.

Canvié un creuer alemany estacat a la badia d'Almeria uns avions espanyols els quals repel·liren i feren blanc. Ara Hitler protesta al nostre govern per la defensa i diu que feren ells els que atacaren. Encara esperant que el creuer alemany "Deutschland", no hagués fet res; que ho feia a la badia d'Almeria sment del control si se us

que els reisells que fusten aquest "ser-
veï" no poden entrar en cap dels ju-
risdiccional? A més, què hi faria a
Eiçissa emet el control fet per l'es-
quadra francesa?

Comencem, però, la investigació moral
dels feixistes no m'estranya aquesta ac-
titud del dictador alemany; és dels que
diu: "al lladre, al lladre!" quan ell
està robant.

Per acabar d'abolir la seva acti-
tud, i la d'Estèlia i demostrar més
palosament encara la seva interve-
nió desordenada a la nostra guerra, s'ha
retirat ambdues del Comitè de no-in-
terveïnió. D'aquest Comitè trèntament
cèlebre se'n podria parlar molt, molt;
se'n podria dir moltes coses i moltes his-
tòriques i que jo les resumiria així:
El Comitè de no-intervenció és, per una
part, un farsa rústica, desordenada, trègica
de les potències feixistes i la famíliar
criminal, es considera "bona fe" i l'ofe-
gament d'una manera més o menys

jurisdicció d'aquest mestissat dret,
el nostre.

I els demònsters del món capi-
talistes en són? Pòbres diables!
La Història us jutjarà.

He llegit també a la premsa el
relat que fa l'alcalde de la que fou
ciutat busca de Guernica, sobre la
destrucció de dita ciutat per l'exèrcit
alemany.

En primer lloc, l'esmentat alcalde
fa una declaració solenne: «Sóc català
i basc i per la nova pàtria, Euzkadi,
juro relatar la veritat». Després exposa
d'una manera emocionant i senyil·la,
la bàrbara destrucció de la ciutat, potser
la de tradicions més antigues d'Europa.

Què va succeir, aproximadament, quan
jo estava encallat a Carralba, vint-i-vuit
anys, tot alemany, destruïren en poques
hores Guernica, metzellant i abocant els
habitants que fugien de la vila per res-
var dels seus reis.

La condemna universal fou enorme i llavors davant el masquicidi, què ferem? davant fer pagar la culpa de la destrucció als "rojos", es quals, segons l'enumerat al calde, són infinitament més humans que ell, els "salvadors de la civilització".

Guernica! Madrid! què en diem dels salvadors de la civilització; la primera no es pot dir res ja perquè no existeix i la segona, segons, desfeta: però amb coratge encara pot dir: Fàrber! tirant! retrògrads! inhumans! No passarem!

Dimarts, dia 2 juny.

~~Alcarrà~~ proposa a Euzkadi de portar la pau amb ella per separat, mes Euzkadi davant una prova palera de què volen ésser lliures amb dignitat, refusa; llavors el general de l'Exèrcit del Nord Pamió, Mola, digué que si els llocs oferien resistència al seu pas els arrosaria el país. En part ho aconseguí el seu criminal desitjós; però no ha pas entrat a Bilbao com volia

sinó que la capital de Biscaya li ha resultat un nou Madrid.

Ta ja temps que es lluita sermentadament a Euzkadi; és indubtable que Mola avança amb els italians al davant; però a Sures d'ara ja s'ha degut de desil·lusionar de fer se una Euzkadi perquè Euzkadi és lliure i com més lliure més opera. nada a Sberia.

Taquement com als italians.

Ovni, presa fina i temps plujós.

Divendres, dia 4 de juny.

Ovni es amobentem per la premsa que el traïdor Mola, el destructor de ciutats i vil·les seques, ha mort en un accident d'aviació. Ho confirmen diferents fonts informatives de crèdit i per tant es pot deure com a segura.

No cal dir com se n'han alegrat d'aquesta mort, àdhuc ho han festejat amb companyia, -presut de bàrbars- però.

en tot cas és la guerra que momentàniament
nos porta a Oleguer nos d'una mort. No obstant,
la seva crueltat demostrada a Madrid
i darrerament a Euzkadi el fan acreedor
d'un èxer d'humanitarisme primitiu
a l'ordenar destruir i bombardejar villes
i ciutats benques indefenses.

El destí li ha deparat el que el mereixia
i a més no li ha permès d'aconseguir do-
minar el país base com s'havia proposat,
ni li està convenint l'èxit que un dia
que ~~no~~ laques viscut temps breu entret
a Bilbao.

Ben mort sigui i deixem en pau.

Dissabte, dia 5 de juny.

La tarda del dia d'arribar i després a
passar amb la Carue per la carretera, una
vacuum fent habitualment. Durant aquests pos-
sibles parlem de política i temes variats de
manera que cada un ens creiem pro-
funditzant en el nostre caràcter. Jo trobo
el seu molt a to amb el meu perquè
és intel·ligent i comprensiva amb tots

197

els problemes. Sentimentalment som també gairebé idèntics i per tant convergim sempre en les nostres apreciacions sobre la vida, moral, societat, etc.

Finalment és una dona, (malgrat que ja fa anys que és casada) d'aquelles que bé se'n diu semmel; a més té en el costat no sé quin significat que la fa tot seguit aparèixer com una dona de caràcter i sensat.

Dilluns dia 7. juny.

Havia d'anar a Lleida per veure si trobava entre altres coses, sabó i lleses però hem nupès el viatge fins Osona.

Dimarts, dia 8 juny.

Sortim d'aquí vers Lleida a les 5:45; poc després, però, el cotxe, un turisme Lincoln, molt gran, no tira perquè està brut el carburador. Fem petites parades per la carretera, plou i amb cinc hores i mitja arribem a Lleida. Si el cotxe hagués anat bé hauríem estat dues hores.

En arribar a Lleida el mercat ja és fet i no podem comprar res. Portem el cotxe al reparar i tot seguit comencem a gesticular per trobar sobò i lleixiu. Primer anem als centres oficials i no en trobem ni una engruna; no, més raou. Per la tarda, però, confidenciosament em diuen que a la Generalitat hi ha sobò sense declarar a Trovaments, i hi presento amb ganes de treballar i aconseguir 50 R.; Primer ja lleixiu d'un magatzem.

D'aquí he vist en liens, Aluaretles germans, Blanc, Estari, etc.; d'aquí també la Gregori gran i emara usualment, car els gesticulats se m'han endut tot el temps.

Dimecres, dia 9 juny.

He parat la nit a casa i m'he llevat i en llevar-me he anat a la Plaça per tal d'ultimar els compres de fruites i verdures. En Pasqual m'ha comprat i definitiva-

ment ellestos vortum de Lleida a les
10' 20 per arribar aquí a Sarinyena
a les 8 del vespre. Han estat incan-
tablets els "pauels"; àstuc l'hem hagut
de remolcar fins Almacelles des de
den quilòmetre enrera.

A les quatre de la tarda divisoem.
Tenia tot il.lusionat perquè postu-
ra un ramell rari de flors que
avia comprat a Lleida per la ferre,
i quan se arribat ací, em dicen
que havia marxat a Barcelona per
dos o tres dies. Perquè pugui veure'l encara
si arriba en aquesta data, l'he portat
amb aigua.

Dissabte, dia 12 de juny.

Cada dia s'ultimen més els prepara-
tius per una pròxima ofensiva nostra al
front d'Orago. Posen arrels, molts, trues,
canes, furells, etc. I hem; i optem
me per desfiguror d'una repoda i si-
ficativament aquest front.

Això m'alegra molt, car així potser

veurem acabada més ràpidament la guerra.
 I finalment, el feut d'Arago serà el que
 clavarà la puntilla de gràcia als fei-
 xistes espanyols i estrangers; als primers
 els hi clavarem tan fons que l'arregna-
 ran tota la vida i als segons fugiran
 del nostre territori tan precipitadament
 que no els hi restarà ganes de tornar a
 arrencar-se en cap més país.

Dimecres, dia 13 juny.

El cany habitual pel moti i per la
 tarda quan ref. Completament avariat.

A mitjana hora de la tarda ha arri-
 bat la Carre de Barcelona. Li he donat
 compte de les noves gestions a Lleida així
 com l'aulé del ram de flors que li
 vaig donar. S'ha dolgut molt no haver-
 hi perquè li agradaen amb deliri.

Duprés de saber un passig amb ella,
 Porta, un doctor de l'Hospital; Polta, Ferrandera
 i jo.

Dijarts, dia 15 juny

Ho llegit la premsa d'aquí i amb
 dolor m'ocubento de la vida despera-
 ra que fan els diaris a favor d'Euz-
 kadi. Això, naturalment, indica que a-
 quell noble país, cada dia està més
 venut per les ordres feixistes i es vintum-
 bra que els bandits estan aprofitant
 de l'heroica capital euskara.

Estic molt intranquil per la sort
 final d'aquesta noble ciutat i la resta
 del país; el drama està en la seva
 culminació; no cal dir com desitja-
 ria que la sort fos adversa pel re-
 vers.

Euzkadi! Euzkadi! Bilbao! Bilbao!
 fare ambdues el que fa i ha fet Madrid!

El clerical base, no gens semblat al
 eminentment reaccionari de Castella, ha
 dirigit un missatge de protesta al papa
 de Roma, protestat amb energia i amb
 mena de la religió, del vandalisme
 dels feixistes que deixen la seva terra
 i les seves esglésies en una ruïna
 de runes.

Dijous dia 17 juny.

Han començat a arribar ferits de les primeres operacions de la nostra femina en aquest sector. Han estat pocs però greus; entre ells hi ha el valent comandant Liso, minorat feia quinze dies per haver estat ferit, també greu a Santa Lúcia i era fuma a estat-do de tal forma que heu no creu salvar-lo: Té una ferida que li travessa el costat de part a part. Hi ha un altre que té la boca defeta per una bala explosiva, bandits!; un altre pobre miquel de Forrolles per cert, que té la vejiga traspessada...

Dimecres dia 18 juny.

Sembla que el comandant Liso reanimava. Avui l'ha vingut a veure el seu germà i plorava veu un infant.

Ha mort un pobre noi que ja havia estat dues vegades més a l'Hospital com a malalt; opuscul, però, estava ferit i no se'n ha sortit.

Es la primera mort que ocorre
des de que jo les ocupo per hospital.

Dimarts, dia 19 juny

El comandant Sivó, junt amb dos
soldats més ha estat traslladat a un equip
mèdic especial. Hom creu que es salvaran
tot tres, malgrat estar greus.

Havíem anat al cinema, però com
que per feula a un bombardeig americà
l'han suspès; llavors hem anat a ps.
nigs, en l'audra ens ha acompanyat la
patellada.

Dimecres, dia 20 juny.

Aquesta matinalda ha tingut en
Porta a la nostra cambra i ens ha
dit que trenta o més avions feixistes
estaven bombardejant l'aerodrom deací;
però les nostres defenses els han fet fugir
ben aviat, impediend que ingressin a
bombardejar el poble. No obstant, han dei-
nat anat el per mortífer que s'uen su-
re dany, car no han pogut encetar.

Dimecres, dia 22 de juny.

Ja sabia que Bilbao havia caigut. Bilbao, el que era la capital ja no és nostra; però els seus habitants, tots han reculat defensant-se i es defenen; tots han fugit davant l'atac terrible dels invasors; ningú ha estat a voler viure amb els bàrbars del segle XX. L'única cosa té la Història de la Humanitat, i volguer repetir en aquest segle les barbaritats d'aquells temps que no prengueren el nom! Patia, però, és cert i trist; els bàrbars del segle XX són pitjors que aquells de l'Imperi romà.

Ja sabia que Bilbao havia caigut; no ha pogut repetir el que ja succeïa: la gesta de Madrid; no obstant han dit que quan es sàpiga l'extensió d'aquells atacs espanyols, s'atorarà el nom de gran i de sublim. Una situació és difícil, però Espanya pot ésser rebuigat temporalment ~~però~~ ^{mes} no venent. Un dia no llunyà tornaria a ésser lliure perquè els bàrbars deixen el territori envaït però s'emporten l'esperit i el cor amb els quals

tornaran seu gènere a trepitjar la seua
 terra pàtria ja lliure de traïdors i
 invasors. Llavors, reconstruiran les seues
 ciutats i vil·les destruïdes, endegaran les
 plèriques, reconstruiran els conceptes i cada
 base pastora en el seuer un solc
 profund de dolor que se' produirà la res-
 tauració a què els sumi el feixisme. Mel-
 leran, després, en la reconstrucció tres
 volents com ara en la defensa i
 continuant, laboraran, crearan;
 Bilbao tornaria a ésser Bilbao; Euz-
 kadi és i urà Euzkadi, la qual veu
 el seu exemple noble dona un crit
 d'alegria i d'alerta al món i els seus
 encarnant el seu rol desastros: Miren,
veureu el que és el feixisme!

Ja sabia que Bilbao havia caigut,
 ho sabrem per la ràdio, però abans d'es-
 criure nos sobre la seua caiguda, he vol-
 gut esperar la premsa d'arribada per veure
 el que diria i el que diria el govern i la
 mateixa premsa: el primer dona en una
 nota encloient la nova i es notifica

en el seu afany de viure; la premsa dóna
 coques i fa un fermorís elegit dels bords.
 Quants herois ja ^{en} senten oure merol de guer-
 ra! Quantes ciutats martiris en el ma-
 tent espai de temps! Quants estats en espe-
 ra encara per a viure! I potser,
 també altres ciutats aixecaran el seu lau-
 sirat davant l'horde invasora. Mes no
 viuran, no poden viure, no han de
 viure; ~~no viuran~~ ^{no viuran} perquè la raó
 el dret, la justícia, l'olorat la infància
 europea, han de prevaler; no poden viure
 perquè la seva doctrina i el seu humanisme
 són d'èpoques prehistòriques; no han de
 viure perquè a desgrat de la seva força,
 ja no estan en el seu paper històric
 en quant a victòria; sucumbiran com
 a menys de la Humanitat si bé amb
 amb el erupció ^{de} de despreci etern ^{de} per
 a menys d'ella i de recuperació bàrbara
 del seu paper ^{en} l'història, moral i humanu.

Dimecres, dia 23 juny.

La U. R. S. S. es preocupa molt de les cau-

207

quintes científiques; tant és així que acaba de deixar un vol formidable, enllaçant Europa amb Amèrica pel Pol Nord. L'avió en qüestió ANT. 25 no solament la volat per sobre el Pol i arriba al continent americà sense parar a més, quan la travessa, aterrant prop de Sant Francesc de Califòrnia.

Una gesta important que deu servir a la pàtria del proletariat i que conquista un nou record per l'aviació.

He anat a Barbantre amb la Carme, en Vilosera, i l'Albelda. No havia estat mai en aquell poble que té tots els aires d'una ciutat en petit.

Dissabte, dia 26 juny.

He tornat a Barbantre en altra diligència per recollir els historis que veig deixar-hi.

D'interessant poc hi ha; ni la monòtona ni bé no avarriola.

Quan me n'anava a dormir, he

trobat l'infermera Carme Corret a la cuina,
 la qual preparava llet per als malalts. Hem par-
 lat una estoneta i jo començat ja el "pampl"
 per diferents infermeres, he començat tot seguit
 a actuar de fent. Ella se n'ha estranyat
 perquè em veia ~~de~~ paràcter seriós, però
 em deixava fer. Després l'he ocupat
 fins dalt i allí va estat el prod. petrus
 llarguissims, abraçades fortes, "magreig", etc.
 hem arribat al punt que si no hagués es-
 tot pel compromís, un lit de malalt
 hagués fet de cotxe; no obstant, ja no
 he pogut resistir la "colutor" i...

Ens vam prometre que es repetiria de nou
 una més i una da i millor.

L'historia d'aquesta dona em sembla que
 no és gaire sota; ella diu que es casà el
 setze anys i ara en té vint-i-sis; em que
 ha tingut set fills però que unes n'hi
 veuen dol; un que és vidua, etc, etc. En
 resum està fura da be; no fa cara d'haver
 tingut set fills perquè la línia és molt bona

Dimarts, dia 30 juny

amb motiu dels tuctuosos fets de
maig, es va constituir a la finalitat
un govern provisional el qual ara s'da-
ria declarat en crisi per donar-li la
normalitat que requeria de nou.

El President Companys annuicià
que es faria ràpidament els tràmits per
la resolució i ho aconseguí. Formà
un govern a base de tres consellers d'Es-
querça²³, tres del P. S. U. C., i tres de la C. N. T.
i un catalanista independent representant la
intel·lectualitat catalana i com a conseller
sense cartera; era en Borja Gimpera.
Però la C. N. T. no li va plaure poder
ni la seva condició ni el seu presti-
gi i en un comunicat que va trans-
metre a Companys li deia: «Per tant, i no
admetent els consellers sense cartera, us
fem saber que la C. N. T. no prendrà
possecció de les seves Conselleries, mentre no
deixin sense efecte l'enunciat resumiment»

Lavors, Companys, davant la impaciència,
reaccionà energicament i constituí govern
a base de Front Popular, restant ex-

duida per tant la C. N. E.

Sembla que aquest Govern ha estat molt ben rebut per l'opinió estanca.

Dissabte, dia 2 de juliol 1937

La fama de què els aragonesos són uns "bruts" ja ho tenen ben guanyada. Obria cu'be anat a tallar el cabell i d'afaitar i se donat amb un que n'elloc d'afaitar feia l'efecte que esquilava un ase. En el treball, en els gestos, en el parlar demostren una brutalitat i unes formes tan barroeres com no donia respirat.

Dissabte, dia 3 de juliol

Ha ja dos o tres dies que el més bonny quotidià està encunyat per les infermeres de l'Hospital i jo en pla de "professor." Botes et preguen que les encunyat a nedar; la Maria Alvarez, es la deixeble predilecta perquè tot feut de professor fas el vice... i ella també.

La més bonica de l'Hospital es la forefina; una noia que el primer dia se veure la en donia una sorpresa enorme: es molt

semblant a l'Estrella de Lleida; simplement
 és més envolta i alta, però són quasi idèn-
 ticament. ✓

Particularment ^{millor sentimentalment} no me'n interessa cap;
 faig brama amb tota i... i res més.

No diré ni he dit mai «d'apunta siqu
 no es beuré»; però me sabia que emmor-
 ror-me d'una oragovereta. Si pot ésser i
 ha d'ésser, voldria que la meua emmorro-
 pa fos catalana, més com que l'amer, repous
 dinar es ec, tal vegada... Per això, però,
 per prevenir-me, preucro no profunditzar
 amb cap.

Dijau, dia 1 de juliol

No escriu gaire al Diari, i és que no
 tinc que explicar, car la vida és unifeme.
 No obstant, encara que d'altres vegades fet
 aïllats me han donat ocasions de prear (millor
 d'escriure) potser moltes ^{d'apunta} vegades llur mo-
 tiv, en quant a divertiment, no s'auria me-
 ritent la pena com ara.

Vell dir que malgrat la uniformitat
 de la vida actual, tinc estones de divertiment

ben agradats. Auen cada pare als banys amb
 les infirmes i resulten molt divertits; des-
 prés, durant el dia, baixen ells a l'Admini-
 stració i parlen ben estret; a vege-
 des també s'ajó jo al dalt. Alguns, la
 Josefina i la Maria en diu el "bermúcio"
 i en tenen una consideració franca. Hi
 la "mano" anomenada Mercè; menudeta, de
 grotescells i bastant bonica. Sembla que té
 cert interès per mi, n'è jo no faig res
 per il·lusionar-la seriósament; només bromo
 i faècies sense importància. Auen una
 veingut a veure a l'Administració amb un
 morroc al qual ha dit referent-se a mi:
 "Mira, veu; aquest és el teu pare?"

Hi ha una altra Mercè la "Melelel",
 la "deixeble", de nos arremangot i parats in-
 fantils; i una altra Mercè, bastant grotesca,
 però, potes la de més simpàtic; i una altra
 Mercè la del Rebost, bona noia, d'aspecte
 malaltís.

Després resten una altra Josefina, ferma i
 melancòlica a la que li agraden les òperes i
 l'obrerisme les pel·lícules; una estateta in-

novent i vint, la Laureta; una Carme, la
 gata i també vint; una altra Carme;
 "la d'aquell dia"; una Margarida, graciola
 i bruceta; una canada que no li ve el
 nom; és catalana i com és costum, no
 és del nostre "grup".

Resten les noies del grup de vint, vint
 i encapçalat, ni té llurs particularitats no
 tenen interès.

D'aquell hi ha en Ray, el director,
 de caràcter totpoderós, bon veïc i des-
 organitzat com ell sol. En Parta, tramatò-
 leg, veïc i bon company, l'Albelda, en
 Llorenç Moreno, en Vilanova, Llovera, Mora-
 les, Candela, tots ells metges i els dos darrers
 odontòlegs. Tots ~~els~~ semblen bons companys;
 cap manifestació, fins ara, en donen a-
 no' per estudiar-los particularment a feus.
 D'en Candela cal dir que té una "còpia"
 insana; no té la manera de fer-lo collar.
 S'assembla força a l'Adolf Menjou, artes-
 ta de cinema.

De participants no hi ha cinc o sis tots
 joves com jo, en Paul, Plaça, Ferrés,

214

bresco, Ferrnandes, Ducauf; el més vell és un
Ferrnandes, corat i de la "Torge del Puny".
Resten els cuiners, camilles, acubellandiers, etc.

Dimecres, dia 9 de juliol.

Avui m'he aloc d'anar al riu a treballar, ben
aviat, la Carme i jo a prendre el sol. Després,
en retornar a l'Hospital ella s'ha banyat en
una cambra i jo en una altra. La senyora
estava prop de la sala on està la Carme
fent i la cecitat dues vegades mentre
me estava dutant; després s'ha tornat
i llevar el sofet per mi al tros
i avall...

Dimecres, dia 11 de juny.

Pel matí els banys amb la Carme.
He pogut comprovar que interiorment és
una dona molt ferma. Les meves veïes
formidables.

A la tarda hem anat en Mercedes, Guil,
Planas i jo, a ballar per primera vegada
des de que sóc aquí amb quatre sexuals
molt vives. No cal dir com m'he divertit

tit "arrambant" i xuclant... casuells
i boucous i Xeres.

Dimecres, dia 18 de juliol

Dimecres i tretze; ah! els supersticiosos.

Jo he anat a Heidy amb la Corone,
i ella Bastani. Heu pagat a con Guim les
verdures que ens Davien traurès i ens hem pro-
veït d'alguns articles per l'Hospital.

Després de robar hem retornat a Larène-
na fresquets. Com que la Corone i jo occidim
molt apretadets, després de moltes volatacions
pel que representava ^{ella} per mi, sense donar-me
compte, m'he trobat un pit seu a la nuca
mà i li he tingut força estona fins que
ella se'n donava compte i m'he mirat i me l'ha
tret. Jo, he retirat la mà i m'he senti-
ment tenint la merclada tota el meu braç
d'una manera discreta; altes giravoltes de
la carretina l'abassada, protegint-la alhora
del demerell produït per la velocitat.

Ella semblava alguns segons que
se'n donava compte a que la toqués un xic,
mes jo em retine perquè li guardo molt

bé el respecte; no obstant, potser algun
 dia no podré fer-ho i'eu desbordaré,
 car és una dona que t'excita molt.
 Sost en tinc (potser no és sost) que la vo-
 luntat em diu que no m'extralimiti.

Dijous, dia 11 juliol

Heu anat al riu amb la Lorene i
 hi he acabat de tirar tot el carret de fotos
 que vam començar en el viatge a Slidg.
 Li agrada d'allò més que la retratig.

Al riu hi havia la Josefina, la Louisa
 i la Merceneta, (nom); sobretot aquesta
 últim que demostrava que hi havia gran que
 jo em dediqués exclusivament a la Lorene.

Dimecres, dia 15 juliol

Heu anat a passejar; jo amb la
 "Nani". Durant les meves plàtiques amb
 ella jo he deixat veure un interès va ~~per~~
~~de~~ si el transigés en veïol l'acceptaria
 tot seguit. Jo, però, estic molt lluny de
 tot això.

Divendres, dia 17 juliol

A les dotze se sortí vestit d'hivernacle per tal de recollir en "Gèminis", cosa a l'horitzó marcat en Ferrer, malgrat aprofitar l'ocasió per tornar-lo a tenir, ja que en tinc moltes ganes.

A l'hivernacle, però, ja no hi ha el remonament a la 2ª Divisió i per tant no hi trobat ningú. D'allí se suat a Polungino, on m'he quedat q dormís a l'Hospital i a les quatre de la matindrada se sortí vestit l'estació per prendre el tren fins a.

Dimecres, dia 18 de juliol

Xipitia del primer any de guerra, demà és l'aniversari. Fa un any que apust centre comencaren a aturujar els primers focs de la rebel·lió els quals encara no s'han pogut apagar del tot.

He tingut una mala nova que em ha consternat: el germà de la Lluïsa Sans ha mort a conseqüència de l'ex-

ploré d'una bomba que estava fent, en
deu en bremon, per telefon que l'ha
deinat, destrocot. 7

He rentat no paguer bi amor, però
com que la Garma és fora, té ella
a totre. X Pensant en pau!

La ^{torra} he passada ballant amb
els mateixos usid del diumenge passat.
No m'he divertit tant; potser és per
partora el record dolent de la trà-
gic nouq.

Dilluns dia 19 de juliol del 1937.

Com fa l'any; fa un any que
s'acabaren en ordes de milers traïdors.
Ningú, ni els mateixos, sospitaren llavors
l'enorme transcendència de la seva traïció;
nosaltres vam; malgrat tot no podem
veure'ls tan, tan desvergonyits ni mals
patriotes. I desafortadament, el veure com
l'esperit del poble sorgia potent, en
repararen, per tal d'arruïnar-lo, en co-
metre les més greus barbaritats i obrir
les portes de casa nostra a la fam de

peder i dominar dels estats feixistes.

S'han venut el tros de l'Heria que dominava; ja l'han cobrat i tot, ni bé d'una manera indigna i miserable: han comprat materials bèl·lics amb l'ajuda d'errors, nos a uns altres, i s'han venut tan fàcilment. Fins ara no s'han reconegut ni veu que ho reconegueren, ja que els governs capitalistes han ignorat perquè sigui així. Pel contrari tenim el propòsit d'exigir-los comptes de llurs vendes, precisament perquè no podien fer-ho.

Ara m'estendria encara, d'una manera tan extensiva que no acabaria en tota la nit; podria dir totes coses que es fan interminables i fatigoses, de tant injustes, perquè la injustícia és font de tant de mal que és. Allò de la fraternitat humana és un mite arquerós; omni el món mundial viu és guerra i fins quebut, human! "La llei del més fort" i el més volent és que els altres forts es volen.